

ליתן את הדין על שהתורה כיסתו לצלפחד, (29) ולא אמרה שהוא היה המקושש, ואילו אתה מגלה אותו.

ואם לאו כדבריך, גם עתיד אתה ליתן את הדין, על שאתה מוציא לעז על אותו צדיק [צלפחד] שמחלל שבת היה.

ומקשה הגמרא: האיך אמר רבי יהודה בן בתירה על רבי עקיבא שהוא מגלה מה שהסתירה תורה? ואלא הא גמר רבי עקיבא גזירה שזה [הרי בגזירה שזה למד רבי עקיבא כן], ואם כן אין זה מכוסה, אלא כמפורש הוא!?

ומשנינן: רבי יהודה בן בתירה גזירה שזה זו לא גמר [לא קיבלה מרבין], ואין אדם דן גזירה שזה מעצמו. (1)

שואלת הגמרא לדעת רבי יהודה: אלא, צלפחד עצמו, שאמרו עליו בנותיו "כי בחטאו מת", מהיבא חוה [מנין היה]?

כלומר, מה היה חטאו!?

ומשנינן: צלפחד מאותם שנאמר בהם [במדבר יד מד] "ויעפילו לעלות אל ראש ההר. ויכום ויכתום עד החרמה", חוה. (3)

מוסיפה הברייתא: כיוצא בדבר, כאותה תוכחה שאמר רבי יהודה בן בתירה לרבי עקיבא, אתה אומר: כתיב גבי מרים ואהרן שדיברו לשון הרע במשה, על אודות האשה הכושית אשר לקח, "ויחר אף ה' בם וילך", מלמד הכתוב שכלל גם את אהרן יחד עם מרים שנצטרעה, בחרון אף ה', שאף אהרן נצטרע על אותו לשון הרע שדיברו במשה, דברי רבי עקיבא.

אמר לו רבי יהודה בן בתירה לרבי עקיבא: עקיבא! בין כך ובין כך [בין אם אכן כדבריך כן הוא, ובין אם לאו], אתה עתיד ליתן את הדין:

כי אם כדבריך, הרי התורה כסתו לאהרן,

29. או אפשר הכוונה היא "כיסתו" למקושש.

1. הקשו התוספות: יקבל רבי יהודה בן בתירה גזירה שזה זו מרבי עקיבא, שהוא ודאי קיבלה מרבין! ותירצו: "היה להם בקבלה, מנין גזירות שוות שבכל התורה, וזו היתה יתירה על החשבון, לפיכך לא קיבלה".

2. כתב המהרש"א: משמע ליה לתלמודא דלא בא הכתוב לסתום אלא לפרש, דהיינו בחטאו המפורש בקרא, ומשני דמ'ועפילו" היה, דמפורש בקרא "ויעפילו לעלות, ויכום ויכתום עד החרמה".

3. כתב רש"י: שלא הרשיע כל כך בחילול שבת. והמהרש"ל הגיה: "בחילול השם". ולכאורה

כוונת רש"י היא לפרש מה שאמר רבי יהודה בן בתירה "אתה מוציא לעז על אותו צדיק", והרי אף הוא אינו אומר שצדיק היה, ולזה פירש רש"י, שאין רשע זה כרשע זה.

אבל השפת אמת אינו מבין כן דברי רש"י, ולדעתו, כוונתו היא ליישב מה שקשה: אף אם מן המעפילים היה, מכל מקום הרי התורה כיסתו והוא מגלה! ולזה פירש רש"י: כיון שכבר כתבה התורה "כי בחטאו מת" והוא לא הרשיע כל כך, אם כן הרי זה כמפורש. וכתב להקשות על זה: הרי "חטאו" משמע שוגג, ואילו הוא היה מזיד. וה"שפת אמת" עצמו כתב לפרש, כיון דמעפילים רבים היו, אין ראייה ממה שלא פירשה התורה את שמותיהם, ואינו בכלל "כיסתה תורה".

וממאי דלקה משה על שחשד בישראל שלא יאמינו?! משום דכתיב באותה פרשה, "ויאמר ה' לו עוד: הבא נא ירך בחיקך, ויבא ידו בחיקו, ויוציאה, והנה ידו מצורעת כשלג".

אמר רבא: ואיתימא רבי יוסי ברבי חנינא [ויש אומרים רבי יוסי ברבי חנינא הוא שאמר]: מדה טובה, ממחרת לבוא ממדת פורענות.

דאילו במדת פורענות, כשלקה משה בצרעת, כתיב "ויוציאה, והנה ידו מצורעת כשלג", ומשמע: לכשהוציאה נעשית ידו מצורעת, אבל כשהיתה בחיקו עדיין לא נצטרעה. ואילו במידה טובה, כשנתרפא משה, כתיב "ויוציאה מחיקו, והנה שבה כבשרו", ומשמע כי כבר מחיקו הוא דשבה כבשרו.

כתיב "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: כי ידבר אליכם פרעה תנו לכם מופת, ואמרת אל אהרן, קח את מטך והשלך לפני פרעה, יהי לתנין. ויבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן. ויקרא גם פרעה חכמים ולמכשפים, ויעשו גם הם. וישליכו איש מטהו ויהיו לתנינים, ויבלע מטה אהרן את מטותם".

אמר רבי אלעזר: נם בתוך נם היה. כלומר, לא כשהיה תנין אכל את תניניהם, אלא לכשחזר ונעשה מטה, נוסף עוד נס, שאכל המטה של אהרן את המטות שלהם.

ואתה מגלה אותנו. ואם לאו, אתה מוציא לעז על אותו צדיק [אהרן].

ומקשינן: ואלא הכתיב "בם", ומשמע שאף באהרן חרה אפו וגם הוא נצטרע.

ומשינינן: ההוא חרון אף, בניזיפה בעלמא היה.

תניא כמאן דאמר [רבי עקיבא], (4) שאף אהרן נצטרע.

דכתיב באותה פרשה "ויפן אהרן אל מרים והנה מצורעת", ותנא בברייתא: מה הוא "ויפן"? — שפנה אהרן מצורעתו [נתרפא הימנה].

אמר ריש לקיש: החושד בכשרים, לוקה בגופו. דכתיב בעת שצויה הקב"ה את משה לילך לגאול את בני ישראל ממצרים, שאמר משה: "והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי, כי יאמרו לא נראה אליך ה'". ונליא קמי קודשא בריך הוא דמהימני ישראל [גלוי היה וידוע לפניו יתברך, שיאמינו ישראל]. ולכן, אמר לו הקב"ה למשה: הן, בני ישראל, מאמינים בני מאמינים הם, ואילו אתה, אין סופך להאמין.

ומפרש ריש לקיש: הן מאמינים, דכתיב כשבא משה אל בני ישראל במצרים, "ויאמן העם". בני מאמינים, דכתיב גבי אברהם בברית בין הבתרים "והאמין בה". אבל אתה, אין סופך להאמין. שנאמר למשה ואהרן על דבר מי מריבה "יען לא האמתתם בי".

מה שביאר.

4. העיר ב"שפת אמת", שלא מצינו כעין זה, שתביא הגמרא סיעתא לתנא מברייתא, וראה

שנינו במשנה: **מרשות היחיד לרשות היחיד** דרך רשות הרבים ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרים:

א. רשות הרבים אינה תופסת בגובה אלא אויר עד עשרה טפחים. אבל האויר שלמעלה מעשרה טפחים הוא "מקום פטור".

ב. המושיט מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים, חייב אפילו כשהעביר למעלה מעשרה טפחים, על אף שהאויר הזה "מקום פטור" הוא.⁽⁵⁾

בעי רבה: האם דוקא כשזרק דרך אויר רשות הרבים **למטה** מגובה עשרה טפחים שהוא אויר רשות הרבים הוא **דפליגי** רבי עקיבא וחכמים, ו**בהא פליגי**: דמר, רבי עקיבא, **סבר** "קלוטה באויר רשות הרבים **כמה שהונחה** דמיא", ונתחייב משום זורק מרשות היחיד לרשות הרבים.⁽⁶⁾ ומר, רבנן, **סבר** [י] **לא אמרינן קלוטה כמה שהונחה**

דמיא. אבל אם זרק דרך **למעלה מעשרה** טפחים בגובה אויר רשות הרבים, שלא נקלטה באויר רשות הרבים, ואי אפשר לחייבו משום זריקה מרשות היחיד לרשות הרבים, ואפילו אם "קלוטה כמי שהונחה דמיא",⁽⁷⁾ **דברי הכל** ואפילו לרבי עקיבא הוא **פטור**. ודכולי עלמא, בין רבי עקיבא ובין חכמים, **לא ילפינן** לחייב את הזורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים למעלה מעשרה, **ממושיט**. ומשום שעבודת הלויים במשכן היתה דרך הושטה ולא דרך זריקה, וכמבואר במשנה. ולכך אין הם מחייבים למעלה מעשרה טפחים.

או **דילמא**, דוקא כשזרק בגובה למעלה מעשרה טפחים בגובה רשות הרבים הוא **דפליגי** חכמים ורבי עקיבא, ולדעת חכמים אינו חייב.

ובהא **פליגי**, דרבי עקיבא **סבר ילפינן זורק ממושיט**, ומשום דין "מושיט" הוא מחייבו.

הענין יתבאר כמה הערות בענין זה מסוגייתנו.

6. ביאור ענין "קלוטה כמי שהונחה דמיא", יש לפרשו בשני אופנים:

האחד: הרי הוא כמי שנת באויר רשות הרבים, [וכוונת הדין לפי זה לכאורה הוא: אם כי נעה היא באויר, חשבינן לה כאילו נחה מתנועתה].

השני: קלוטה באויר הרי היא כמי שהונחה בארץ. וראה בזה ב"קהלות יעקב" סימן ו.

7. בטעם הדבר שאין אומרים בקלוטה למעלה מעשרה "קלוטה כמי שהונחה דמיא", ביאורו האחרונים:

אם גדר "קלוטה כמי שהונחה דמיא" היינו

5. נסתפקו התוספות לעיל ד א ד"ה אבל, אם מושיט חייב דוקא כשהושיט למעלה מעשרה, וכמו שהיה במשכן. או שמא חייב הוא בין למעלה מעשרה ובין למטה מעשרה, [וראה שיטות נוספות בזה בהערה לעיל צו א].

ורבי עקיבא איגר, לעיל ד א בתוספות ד"ה אבל [ודחה בזה ראיות של התוספות לספיקם], ובדבריו לעיל צו א על משנתנו, צידד לומר: דין זה תלוי בספק אי ילפינן זורק ממושיט. כי אם ילפינן, כי אז בהכרח שאין צריך דוקא כמו שהיה במשכן, והוא הדין שחייב בין בזורק ובין במושיט למטה מעשרה, ואף שבמשכן הושיטו למעלה מעשרה. אבל אי לא ילפינן זורק ממושיט, כי אז לא ילפינן נמי לחייבו למטה מעשרה מלמעלה מעשרה. ובהערות בהמשך

ורבנן פברי לא ילפינן זורק ממושיט לחייבו על זריקה מרשות היחיד לרשות היחיד דרך אור רשות הרבים למעלה מעשרה טפחים מ"מושיט".

אבל, אם זרק למטה מעשרה, דברי הכל חייב מדין "מוציא מרשות היחיד לרשות הרבים". מאי טעמא? — אמרינן "קלוטה כמה שהונחה דמיא" אפילו לדעת חכמים. (8)

ואמר רב יוסף: הא מילתא, איבעיא ליה נמי לרב חסדא. ופשטה ניהליה רב המנונא מהא

[ספק זה נסתפק אף לרב חסדא, ופשט לו רב המנונא מהברייתא], דתניא: מרשות היחיד לרשות היחיד, ועובר ברשות הרבים עצמה [והגמרא תפרש מיד], רבי עקיבא מחייב, וחכמים פוטרם.

ומדקאמר "ברשות הרבים עצמה", הרי פשיטא, שבברייתא זו למטה מעשרה ברשות הרבים פליגי, והיינו "ברשות הרבים עצמה". (9)

ובמאי, באיזה אופן נחלקו? אילימא

שהוא כמי שנח במקומו באויר, הרי פשוט שאין לחייבו כיון שהוא "מקום פטור".

אך אם גדר "קלוטה כמי שהונחה דמיא" היינו שהוא כמו שנח בארץ, הרי צריך ביאור: מה בכך שנקלט למעלה מעשרה, והרי הוא כמי שנח בארץ שהוא רשות הרבים?! ופירשו האחרונים בשני אופנים:

האחד: כיון דלמעלה מעשרה רשות אחרת היא, ולא רשות הרבים היא כלל, לא חשבינן ליה כנקלט ברשות אחרת. שפת אמת.

השני: אין החפץ חשוב כאילו נפל לארץ, אלא כאילו נתארך והגיע עד לארץ, ומכל מקום ראשו ב"מקום פטור" הוא, וכל כי האי גוונא אין חייבים על הוצאה שהרי "אגודו במקום פטור", "קהלות יעקב" סימן ו.

8. א. ראה לעיל ד א: למימרא דפשיטא ליה לרבה דבקלוטה כמי שהונחה דמיא, ובתוך עשרה פליגי, והא מיבעיא בעי לה רבה. הא לא קשיא, בתר דאיבעי הדר איפשיטא ליה, דסבר רבי עקיבא קלוטה כמי שהונחה דמיא.

ב. ברש"י מבואר, שספק הגמרא הוא הן בפירוש מחלוקת רבי עקיבא וחכמים, והן בפירוש הסיפא של משנתנו. והיינו, אם מחלוקתם היא בדין "קלוטה כמי שהונחה

דמיא", הרי מה ששינוו בסיפא של המשנה "היו שתייהן בדיוטא אחת, המושיט חייב והזורק פטור, שכך היתה עבודת הלויים", הוא לדברי הכל, שהרי אף רבי עקיבא אינו מחייב בזורק משום "מושיט", ומשום שהגוזזטראות הן למעלה מעשרה טפחים מפני רשות הרבים [כמבואר ברש"י במשנה. והרשב"א כתב על דברי רש"י: כלומר, דאיכא לאוקמא בלמעלה מעשרה וכולי עלמא], שאין אומרים בזריקה מזו לזו "קלוטה כמי שהונחה דמיא". ואם מחלוקתם היא בדין "ילפינן זורק ממושיט", סיפא זו דברי חכמים היא, ולא דברי רבי עקיבא.

וכתב הרשב"א לפי צד זה של הגמרא שבכא זו דברי הכל היא: ואם תאמר, אם כן מאי "כיצד"?! פירשו בתוספות: דהאי כיצד לאו אפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן קא מהדר, אלא מלתא באפי נפשה היא, ואגוזזטראות קאי, כלומר, כיצד דין שני גוזזטראות, ודכוותה ביבמות [נ א]. אך בתוספות שלפנינו לעיל צו א, הביאו בשם הירושלמי שתיבת "כיצד" במשנתנו תלויה בספק הגמרא כאן, ולפי הצד שמחלוקתם היא ב"קלוטה כמי שהונחה דמיא" והסיפא דברי הכל היא, אכן אין שונים "כיצד".

9. לדעת הסוברים [הובא בהערות לעיל, ולקמן]:

מעשרה.

אלא לאו, בזורק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים נחלקו בברייתא זו.

ומדקתני בברייתא "ברשות הרבים עצמה", מוכח כי רק למטה מעשרה הוא דמחייב לדעת רבי עקיבא, אבל למעלה מעשרה לא מחייב.⁽¹¹⁾

שמע מינה, בקלוטה כמה שהונחה פליגי. כי אם סובר רבי עקיבא ד"לפינן זורק

במעביר דרך הילוכו ברשות הרבים, ומחלוקת אחרת היא בדין "מהלך אם כעומד דמי", ולכך לא נחלקו אלא כשנשא את משאו ברשות הרבים עצמה.⁽¹⁰⁾ הרי כך אי אפשר לומר. היות וכי רק למטה מעשרה הוא דמחייב כשמוציא אדם משוי לרשות הרבים, ואילו למעלה מעשרה לא מחייב, וכאשר מבואר בברייתא "ברשות הרבים עצמה"! ? והאמר רבי אלעזר [לעיל צב א]: המוציא משוי אפילו למעלה מעשרה טפחים הרי זה חייב, שכן היה משא בני קהת כשנשאו את כלי הקודש על כתפיהם למעלה

ו"חזון איש" את כוונתם, שהוא דין חדש וכמו מושיט, וכזה אין חילוק בין אם מעביר בדיוטא אחת לבין מעביר זה כנגד זה.

והב"ח כתב: פירוש: ופליגי בהנחת גופו, אי כהנחת חפץ דמי. ביאור דבריו: הכא במאי עסקינן כשהעביר דרך רשות הרבים ועמד שם, ולרבי עקיבא מחייב משום הנחת גופו כהנחת חפץ, ולחכמים הנחת גופו אינה כהנחת חפץ. וראה ברש"ש שכתב על דבריו "ותמוה".

ב. משמע, שאילו היינו מפרשים במעביר, כי אז לא היה אפשר לפשוט את ספיקם של רבה ורב חסדא. וכתבו התוספות לעיל [ד א ד"ה אבל] שכאשר החפץ בידו של עני או של בעל הבית, לא שייך קלוטה. אך רבי עקיבא איגר בגליון הש"ס שם ציין לדברי התוספות לעיל צב א ד"ה התם, שמוכח מדבריהם שגם כאשר החפץ בידו, אומרים קלוטה כמי שהונחה. וראה בחזון איש סב ז, שמפרש גם בדברי התוספות לעיל ד א שאין כוונתם אלא באופן שהיד ברשות אחרת מגופו, ומשום דבתר גופו גרידא. וראה היטב בזה בקהלות יעקב סימן ו. וראה שפת אמת.

11. לשון הגמרא משמע, שלא הוקשה לגמרא,

המעביר ארבע אמות ברשות הרבים חייב, אף אם עקר והניח ברשות היחיד, צריך לפרש, דהכא במאי עסקינן בכגון שאין ארבע אמות ביניהם, שהרי כאן זרק למטה מעשרה. וכן הוא מפורש במאירי בעמוד ב ד"ה זה שכתבנו, בסוף הדיבור: ... ומעתה אין צריך לומר בזורק מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע, שאם היה ברשות הרבים שבאמצע ארבע אמות חייב.

10. א. נתבאר על פי הרמב"ן והרשב"א, ונחלקו בדין זה תנאים לעיל ה ב. והוסיף הרשב"א: ובתוספות מצאתי במסכת עירובין [ראה תוספות עירובין לג א ד"ה והא], דמעביר מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים חייב, ודייקינן ליה מהא [ומכאן למדו כן].

ונחלקו אחרונים בביאור שיטת התוספות: יש המפרשים את כוונתם [רבי עקיבא איגר בכמה מקומות], משום מעביר ארבע אמות ברשות הרבים הוא חייב, כי אין צריך שיעקור ויניח ברשות הרבים, ודי בהעברה ארבע אמות ברשות הרבים. וכאשר כן היא דעת המאירי כמובא בהערות לעיל].

ויש המפרשים [אבן האזול], "אפיקי ים"

ממושיט", היה לו להתחייב אף למעלה מעשרה.

עקיבא וחכמים היא אף למעלה מעשרה, אדרב חלקיה בר טובי.

ומסקינן: אכן שמע מינה מברייתא זו דב"קלוטה כמי שהונחה" נחלקו.

דאמר רב חלקיה בר טובי לפרש את מחלוקת רבי עקיבא וחכמים:

ופליגא הך דרב המנונא שפירש את מחלוקתם בברייתא, שלא נחלקו אלא "ברשות הרבים עצמה", וב"קלוטה כמי שהונחה" הוא שנחלקו, אדרבי אלעזר.

א. אם זרק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים תוך שלשה טפחים לקרקע רשות הרבים, דברי הכל, ואפילו לרבנן חייב. כי אף שאינם סוברים "קלוטה כמי שהונחה דמיא", מכל מקום בתוך שלשה טפחים, אף על גב דלא נח בקרקע, מודים חכמים שכמונח בקרקע דמי.

דאמר רבי אלעזר: מחייב היה רבי עקיבא אפילו כשזרק למעלה מעשרה טפחים, ומשום שלדעתו "לפינן זורק ממושיט".

ב. אם זרק למעלה מעשרה טפחים, דברי הכל פטור. כי אף רבי עקיבא מודה שלא ילפינן זורק ממושיט, וחיובו הוא משום "קלוטה כמי שהונחה דמיא", וכיון שזרקו למעלה מעשרה טפחים, שלא נקלט באויר רשות הרבים, הרי הוא פטור אפילו לרבי עקיבא.

והאי דקתני בברייתא "רשות הרבים עצמה", אשר מוכח מכך כמו שלמד רב המנונא, שאף לרבי עקיבא אינו מתחייב למעלה מעשרה, ומשום שאף לדעתו לא "לפינן זורק ממושיט", אין זה משום שרבי עקיבא אינו מחייב למעלה מעשרה, אלא להודיעך כהן דרבנן, שאפילו אם זרק למטה מעשרה אינו מתחייב. (12)

ג. אם זרק משלשה טפחים ועד עשרה טפחים, באנו למחלוקת רבי עקיבא ורבנן:

ופליגא רבי אלעזר, המפרש מחלוקת רבי

"קלוטה כמי שהונחה דמיא". אבל רבי אלעזר, הסובר שמחלוקתם היא אי ילפינן זורק ממושיט, סובר, שעל כל פנים לדעת רבנן "קלוטה לאו כמי שהונחה דמיא", כי הרי רבנן פוטרים למטה מעשרה.

וממה שאמר רבי אלעזר "מחייב היה רבי עקיבא אפילו למעלה מעשרה", משמע שאף למטה מעשרה נחלקו. ואם כן, אף מכאן מוכח לכאורה, או דמושיט חייב למטה מעשרה. או כפי שצייד רבי עקיבא איגר, דאי ילפינן זורק ממושיט, חייב זורק ומושיט אף למטה מעשרה. אך אולי יש לומר שלדעת רבי אלעזר נחלקו בשנים.

אם מחלוקתם היא בדין ילפינן זורק ממושיט, למה מתחייב למטה מעשרה. אלא, למה לא מתחייב אף למעלה מעשרה. ומבואר, שאף אם טעמו של רבי עקיבא הוא משום "לפינן זורק ממושיט", הוא חייב על למטה מעשרה. ולכאורה מוכח מזה, או שמושיט חייב אף למטה מעשרה. או כפי שצייד רבי עקיבא איגר [הובא בהערה לעיל] שאם "לפינן זורק ממושיט", הוא הדין שזורק ומושיט חייבים למטה מעשרה.

12. דעת רבי אלעזר אינה כשני צדדי הספק שאמר רבה, כי הרי רבה אמר שאם מחלוקתם היא ב"לפינן זורק ממושיט", כי אז לדעת כולם

ומקשינן: לימא, האם ברייתא זו, המתירה לזרוק דרך רשות הרבים ואינה חוששת משום הוצאה מחצר של יחיד לחצר של רבים, תיהוי תיובתא דרב.

דאיתמר: שני בתים בשני צדי רשות הרבים —

רבה בר רב הונא אמר רב: אסור לזרוק מזה לזה, ואפילו שני הבתים של אדם אחד הם, כי עובר החפץ באויר רשות הרבים, והרי זה כמוציא מחצירו לחצר של רבים, שאסרו חכמים בלי "עירובי חצירות".⁽¹⁴⁾

ושמואל אמר: מותר לזרוק מזה לזה, ומשום שאין אויר רשות הרבים אוסר להוציא אליו, היות ואין בני רשות הרבים משתמשים באויר.

ומשנינן: ולא, מי אוקימנא לההיא [וכי לא פירשנו כבר, בגמרא עירובין פה ב], שאף

רבי עקיבא מחייב, כי "קלוטה כמי שהונחה דמיא", וחכמים חולקים על זה ופוטרים.⁽¹³⁾

תניא נמי הכי בכרייתא כדברי רב חלקיה בר טובי. דתניא, אם זרק מרשות היחיד לרשות היחיד דרך רשות הרבים בתוך שלשה טפחים לקרקע רשות הרבים, דברי הכל חייב. ואם זרק למעלה מעשרה טפחים, אינו אסור אלא משום שבות, ואפילו לרבי עקיבא. שאין כאן איסור אלא משום תקנת "עירובי חצירות", שאסרו חכמים להוציא מרשות של אדם אחד לרשות של חברו. ולפיכך אם היו, שתי רשויות היחיד משני עברי רשות הרבים רשויות שלו, ואין כאן הוצאה מחצר שלו לחצר חברו, הרי זה מותר. ואם זרק בגובה משלשה ועד עשרה, רבי עקיבא מחייב כי "קלוטה כמי שהונחה דמיא", וחכמים פוטרים.

אמר מר: אם היו שתי רשויות היחיד שזרק מזו לזו דרך רשות הרבים למעלה מעשרה טפחים רשויות שלו, הרי זה מותר.

אסור לזרוק, ואף על גב דכי סגי, באויר רשות הרבים למעלה מעשרה קא סגי. וקאמר דאוסר עליו איוורן של בני רשות הרבים, אף על פי שאין להם כאן תשמיש. וכוונתו לומר, שעד עשרה טפחים בני רשות הרבים משתמשים שם, וכמו שכתב רש"י לעיל ז א ד"ה חייב "למעלה מעשרה הוא דלא שלטי ביה רבים".

ולפי מה שציידו אחרונים בדעת רש"י [ראה הערה 8] שהיא כדעת הסוברים שמעביר ארבע אמות ברשות הרבים חייב אפילו אם עקר והניח ברשות היחיד, יש לומר עוד, שלכן ביאר רש"י דלמעלה מעשרה קא סגי, כי אילו היה עובר למטה מעשרה, היה חייב משום מעביר ארבע אמות ברשות הרבים.

13. דברי הגמרא "ופליגא אדרב חלקיה בר טובי", נתפרשו על פי רש"י שכתב "ופליגא — דרבי אלעזר". ולפי פירושו, כוונת הגמרא לומר: כשם שחלוק רבי אלעזר על רב המנונא, כך חלוק הוא על דברי רב חלקיה בר טובי שהלך בשיטת רב המנונא. אך הרשב"א בשם רב האי גאון פירש את כוונת הגמרא באופן אחר.

14. כך סבורה היתה הגמרא בקושייתה. וכן סלקא דעתין לפרש את דברי רב בעירובין פה ב [ראה שם רש"י ותוספות], ומטעם זה מקשה הגמרא שם על רב, כי מצינו לו שאמר במקום אחר שאין אויר אוסר. וברש"י שם כתב: שני בתים של אדם אחד,

אמר ליה: סברא היא, ולא מטעם "לבוד", אלא, לפי שאי אפשר לה לרשות הרבים שתילקט במלקט וברהיטני [מיני כלים שמחליקים בהם את הקרשים]. כלומר, אי אפשר לומר שלא חייבה תורה משום מעביר ברשות הרבים אלא ברשות הרבים שהחליקה מגבשושיות בכלים כגון אלו.

ומקשינן: אי הכי, שסברא היא, אפילו מקום גבוה שלשה טפחים נמי יהא רשות הרבים, מאותה סברא עצמה!?

ותו קשה, אם זו הסברא לחייב ברשות הרבים, ולא נאמר כלל דין "לבוד", הרי הא דתנן לענין דפנות סוכה: המשלשל דפנות מלמעלה למטה, כלומר, התחיל לארוג את הדפנות מהסכך כלפי מטה, ולא סיים לאורגם עד לתחתית הסוכה, אם הן גבוהין מן הארץ שלשה טפחים, הרי הסוכה פסולה [ואפילו יש בשיעור המחיצה עשרה טפחים].

ומשמע: הא אם גבוהים דפנות הסוכה מן הארץ פחות משלשה טפחים, הרי הסוכה כשרה. ואם לא נאמר שיש דין "לבוד", וכל הטעם ברשות הרבים הוא רק משום שאי אפשר לה לרשות הרבים להיות חלקה, אם כן, מאי איכא למימר, מדוע לא יצטרכו דפנות הסוכה להגיע עד קרקעיתה ממש? כי מה ההבדל בין אם גבוהים הדפנות יותר

רב מודה שאין אויר רשות הרבים אוסר. ומה שאסר רב לזרוק מזה לזה, היינו דוקא בכגון דמידלי חד ומתתי חד [בית אחד גבוה מחבירו], והיות וצריך הוא לאמן את ידו לזרוק מגבוה לנמוך או מנמוך לגבוה, הרי הוא נטרד בכך, וחששו חכמים דזימנין נפל ואתי לאתויי [פעמים שנופל החפץ הנזרק לרשות הרבים, ויש לחוש שמא יחזור ויביאנו אצלו].⁽¹⁵⁾ ואם כן אין קושיא מן הברייתא על רב, כי הברייתא עוסקת בכגון שעומדות שתי הרשויות בגובה שוה.

כל מקום ברשות הרבים שאינו גבוה שלשה טפחים, דין רשות הרבים לו. ואם הוא גבוה שלשה טפחים אך אין בו רוחב של ארבעה על ארבעה, הוא "מקום פטור", מן התורה. ואם הוא גבוה שלשה טפחים ורוחב ארבעה על ארבעה, הרי הוא "כרמלית", מתקנת חכמים.

אמר ליה רב חסדא לרב המנונא. ואמרי לה רב המנונא לרב חסדא [יש האומרים, כי רב המנונא הוא שאמר את הדברים הבאים לרב חסדא]: מנא הא מילתא דאמור רבנן, כל דבר שהוא גבוה פחות משלשה טפחים ועומד ברשות הרבים כלבוד דמי. כלומר, כאילו נעשה המקום שוה לרשות הרבים?⁽¹⁶⁾

15. ביאר רש"י, שאין אנו חוששים אלא למה שיביאנו אצלו, אבל למה שיפול לרשות הרבים אין אנו חוששים, "דאילו משום נפילת רשות הרבים, ליכא חיוב חטאת, דמתעסק הוא אצל הוצאה, דלא נתכוון לזרוק ברשות הרבים".

16. כך למדנו לפרש את ענין לבוד כאן מדברי

וראה בשו"ת רבי עקיבא איגר סימן ח, שדין מתעסק בכל התורה אינו אלא פטור מחטאת

משלשה טפחים מהקרקע שאז היא פסולה, ובין אם הם גבוהים למטה משלשה, שאז היא כשירה!?

ומשינן: **התב**, בסוכה היינו **טעמא** שאם היתה הדופן גבוהה למעלה משלשה טפחים מן הקרקע הסוכה פסולה, הוא **משום דהויא לה מחיצת הסוכה** כשהיא גבוהה שלשה טפחים מן הקרקע **"מחיצה שהגדיין בוקעין בה"** [תחתיה], ומבטלים את הדופן מלשמש כמחיצה. אבל כאשר התליה היא בפחות משלשה מן הקרקע, אין הגדיים בוקעים תחתיה, ולכן הסוכה כשירה, אך אין צריך להגיע לדין "לבוד".

ומקשינן עלה: **תינח** מה שמחלקת המשנה בין שלשה לפחות משלשה כלפי **למטה**. אך החילוק בין שלשה טפחים לפחות משלשה **למעלה**, כגון שהרחיק את הדפנות מן הסכך, שריחוק בפחות משלשה טפחים היא כשירה

וביותר היא פסולה, **מאי איכא למימר**, אם לא נאמר דין "לבוד"?

אלא, בהכרח, כל פחות משלשה כלבוד דמי, **הלכתא גמירי לה** [הלכה למשה מסיני היא].⁽¹⁷⁾

תנו רבנן: הזורק מרשות הרבים לרשות הרבים ורשות היחיד **באמצע**:

רבי מחייב, וכדמפרש טעמא ואזיל.

וחכמים פטריין, שהרי לא נח ברשות הרבים, וקלוטה לאו כמי שהונחה דמיה.

רב ושמואל דאמרי תרוייהו בביאור טעמו של רבי המחייב:

לא חייב רבי אלא ברשות היחיד מקורה, **דאמרינן "ביתא כמאן דמליא דמו"** [כאילו

הקהלות יעקב סימן י אות ב. ולשון רש"י: דרשות שאינה גבוהה שלשה בטילה היא אצל רשות הרבים.

17. ראה סוגית הגמרא לעיל ז א: אמר רב חסדא, לבינה זקופה ברשות הרבים, זרק וטח בפניה, חייב. על גבה פטור, ומשום ש"מקום פטור" הוא. ונחלקו שם אמוראים, יש מי שאומר כי לבינה כלבד אינה "מקום פטור" אלא אם כן היא גבוהה שלושה, ומשום שעד שיעור זה הרבים דורסים עליה, אבל מיני שיחים קוצניים, שאין הרבים דורסים שם, אפילו אינם גבוהים שלשה הם מקום פטור. ויש מי שאומר, שאף אלו צריכים להיות גבוהים שלשה טפחים, כי הרבים דורסים אותם בנעליהם כשאינם גבוהים שלושה, אבל צואה ברשות הרבים, כיון שאינה

נדרסת כלל, הרי היא "מקום פטור" אפילו אם אינה גבוהה שלשה. ואילו רב אשי אמר [והכי קיימא לן], שאפילו צואה אינה "מקום פטור" עד שתהא גבוהה שלשה.

ובסוגיותנו מבואר, שעד גובה שלשה טפחים אינה מקום פטור, משום דין "לבוד". ולכאורה סוגיא זו לא תיתכן אלא כרב אשי. אבל לדעת המחלקים בין סוגי הדברים העומדים ברשות הרבים, בהכרח שאין הם סוברים לעשות את המקום לרשות הרבים מדין לבוד. ולשיטתם, שיעור שלשה טפחים אינו אלא משום שעד לגובה זה עדיין דרסי לה רבים.

ובקהלות יעקב סימן י אות ב, הקשה מלשון הגמרא לעיל ח א גבי עמוד: "פחות משלשה מדרס דרסי לה רבים. משלשה ועד תשעה לא דרסי לה". ומזה משמע שטעם החילוק בין

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם. ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש", ומשמע שאמר "דברים" ומיעוט רבים שנים, הרי למדנו שנים. ומאחר שייתר הכתוב ואמר "הדברים" הרי למדנו עוד אחת, ומאחר שהוסיף הכתוב לאמר "אלה הדברים", למדנו עוד שלשים ושש, כי "אלה" בגימטריא שלשים ושש הם:

אלו ל"ט אבות מלאכות שבת שנאמר למשה בסיני, ולכך צריכים אנו לידע המנין, כדי ללמדנו: אין אדם מתחייב יותר מל"ט חטאות אם עשאן בהעלם אחד.

הרי למדנו, שאין אדם מתחייב על התולדות כשעשאן בהעלם אחד עם האבות, שהרי אם כן תמצא הרבה יותר מל"ט חטאות. וקשיא לשמואל שביאר בדעת רבי: חייב אתולדה במקום אב?!

אמר ליה רב יוסף לרב חסדא שהקשה קושיא זו על מימרתו שאמר הוא משם שמואל: מר אהא מתני ליה לדברי שמואל, [אתה שונה את דברי שמואל על דברי רבי],

מלא הבית חפצים עד גגו שאין האויר חשוב אויר, הלכך כל הנזרק לתוכו הוא כמונח. (18)

אבל ברשות היחיד שאינו מקורה, לא חייב רבי. (19)

אמר רב חסדא אמר רב יהודה אמר שמואל: מחייב היה רבי שנים, אחת משום הוצאה מרשות היחיד לרשות הרבים. כי מאחר שהוא כמונח ברשות הרבים הרי נתחייב על הוצאה, וכשהוסיף החפץ לנוע לרשות היחיד הרי זה כמי שעקרו שוב והניחו ברשות היחיד, ומתחייב עוד אחת משום הכנסה מרשות הרבים לרשות היחיד.

יתיב רב חסדא וקא קשיא ליה על מה שאמר בשם שמואל:

והרי מלאכת הוצאה אב היא, ואילו מלאכת הכנסה אינה אב בפני עצמה אלא תולדת הוצאה היא, ולמימרא דמחייב רבי אתולדה במקום אב, וכי מחייב רבי על תולדה כשעשאה עם האב בהעלם אחד? (1)

והתניא: רבי אומר: כתיב [שמות לה א]:

מרשות היחיד לרשות הרבים ורשות הרבים באמצע כמו הפלוגתא דרבי עקיבא ורבנן. וראה בחידושי רבי עקיבא איגר שם, שביאר

באופן אחר, והוא ממה שמצינו לרבי שאמר עוד [ראה לעיל ד ב]: זרק ונח על גבי זיו כל שהוא, רבי מחייב. הרי שהצריך רבי הנחה על גבי משהו, ובהכרח שאינו סובר "קלוטה כמי שהונחה דמיא".

1. ראה בתוספות הרא"ש לעיל ד ב שכתב בתוך דבריו: נראה, שכך היה רב יהודה מקובל

למעלה משלשה לפחות משלשה הוא משום דלא דרסי לה רבים, ולא מטעם לכבוד?! וראה מה שביאר שם.

18. נתבאר על פי רש"י לעיל ה א. וכאן כתב רש"י: "כמאן דמלי", מתוך שהוא חושך ומלא הבלא.

19. ואם תאמר, מנין שזה הוא טעמו של רבי? שמא טעמו הוא משום שסבר כרבי עקיבא ד"קלוטה כמי שהונחה דמיא"?! וביארו התוספות לעיל ה א: דמשמע ליה מדלא נקט